

memo aan de gemeenteraad

aan de gemeenteraad
dossiernummer 8347
onderwerp Besluitvorming invoering nul-emissiezone stadslogistiek

van het college van burgemeester en wethouders
datum 11 juni 2024

memo

Samenvatting collegebesluit

Om in 2030 een uitstootvrije stadslogistiek te realiseren heeft het college de nota van beantwoording van zienswijzen, het verkeersbesluit en het ontheffingenbeleid voor de stapsgewijze invoering van de nul-emissiezone stadslogistiek in de binnenstad van Gouda vastgesteld. Daarnaast is de gemeente Amsterdam gemandateerd voor het verlenen van ontheffingen via het Centraal Loket, en is met een aanwijzingsbesluit het innen van leges en het afhandelen van bezwaren op het opleggen/innen van leges via het Centraal loket overgedragen aan Amsterdam. Hiermee heeft de gemeente Gouda een belangrijke en weloverwogen stap gezet naar Gouda 2040 CO₂ neutraal. Bovendien draagt een nul-emissiezone, naast CO₂-vermindering, bij aan een verbeterde luchtkwaliteit en het verminderen van geluidsoverlast in de binnenstad. Waarmee ook de doelstelling van de Omgevingswet voor een goede fysieke leefomgeving een stapje dichterbij komt.

Het besluit om stapsgewijs een nul-emissiezone in te voeren gaat niet over één nacht ijs. In april 2021 heeft de gemeenteraad besloten tot de invoering van de nul-emissiezone stadslogistiek in de binnenstad van Gouda vanaf 1 januari 2025 en sindsdien heeft een uitgebreide voorbereiding plaatsgevonden. Het college heeft een ontwerp-verkeersbesluit opgesteld en ter inzage gelegd. Hierop zijn 44 zienswijzen binnengekomen die zorgvuldig zijn beoordeeld en beantwoord. De zienswijzen hebben geleid tot enkele aanpassingen aan het verkeersbesluit en zijn belangrijke input geweest voor het ontheffingenbeleid.

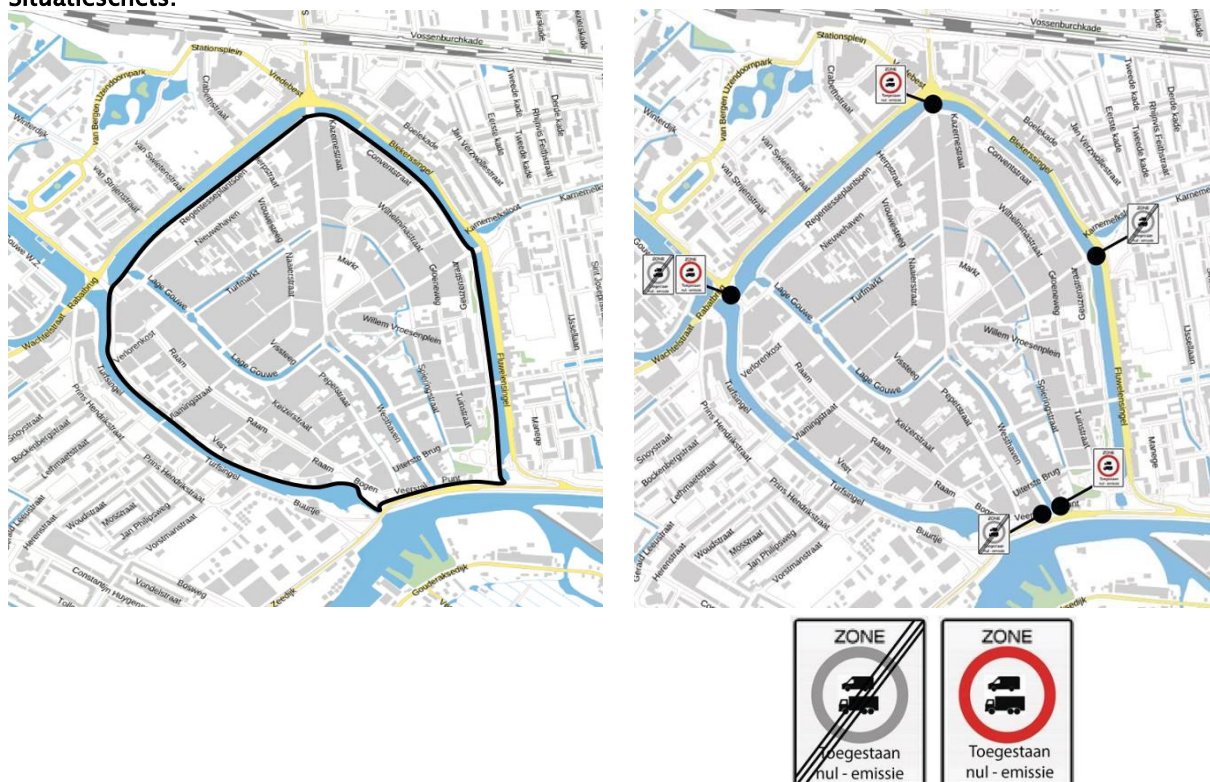
Een belangrijke voorwaarde voor het invoeren van de nul-emissiezone is dat het ondernemen in de binnenstad aantrekkelijk blijft. Het is de taak van de gemeente om dit te waarborgen. Het college geeft daar invulling aan met een stapsgewijze invoering inclusief landelijk geldende overgangsregelingen en vrijstellingen, waar bij iedere stap opnieuw zorgvuldig afgewogen wordt of deze op het voorziene tijdspad gezet kan worden. Met onder andere het vaststellen van een ruim ontheffingenbeleid voor ondernemers die de stap nu nog niet kunnen maken én met het leveren van uitgebreid maatwerk voor de ondersteuning van ondernemers in de transitie naar emissieloos vervoer, wordt een meerjarig perspectief geboden aan ondernemers waardoor iedere ondernemer een realistisch pad kan volgen naar emissieloos vervoer.

Beoogd resultaat

Het beoogd resultaat is een stapsgewijze en gedragen invoering van de nul-emissiezone voor bestelvoertuigen en vrachtwagens vanaf 1 januari 2025, zodat uitstoot van CO₂, fijnstof en stikstofoxiden wordt beperkt. Hiermee wordt onder andere invulling gegeven aan het landelijk klimaatakkoord, de Green Deal ZES uit 2014 en de gemeentelijke ambitie om in 2040 CO₂-neutraal te zijn. Ook wordt invulling gegeven aan het streven uit het Bestuursakkoord om de bevoorrading van winkels en bedrijven zo te organiseren dat het leidt tot een groene en vitale stad. Om ontheffingen te kunnen verlenen, leges te innen en eventuele bezwaren af te handelen (voor de landelijke ontheffingen), wordt het landelijk Centraal Loket nul-emissiezones gemandateerd, gemachtigd en krijgen zij een aanwijzing. Hiermee wordt verzekerd dat voertuigeigenaren vanaf juli 2024, ruim op tijd voor de invoering, op een landelijk geüniformeerde wijze ontheffingen kunnen aanvragen.

De nul-emissiezone is van toepassing op de binnenstad binnen de singels, zoals op onderstaande situatieschets is weergegeven.

Situatieschets:

Informatie en participatie

De afgelopen maanden bent u twee keer geïnformeerd over de stappen die het college heeft gezet over de invoering van de nul-emissiezone. Dat was in januari over het vrijgeven van het ontwerp-verkeersbesluit en het concept-ontheffingenbeleid. En in april informeerde het college de raad over het pakket aan flankerende maatregelen dat de gemeente heeft vastgesteld. Daarbij gaf het college ook een overzicht van de stappen die de gemeente heeft gezet om ondernemers en andere belanghebbenden te informeren.

Het ontwerp-verkeersbesluit en het concept beleidsregels nul-emissiezone lagen na publicatie van 24 januari t/m 6 maart 2024 ter inzage. In deze periode kon iedereen schriftelijk of mondeling een zienswijze indienen. Parallel aan de formele zienswijze procedure heeft de gemeente een informatiebijeenkomst georganiseerd met ongeveer 90 ondernemers. Er zijn 44 zienswijzen binnengekomen. Een deel van de indieners is positief gestemd over de ambitie, maar de meeste indieners maken zich zorgen en zijn kritisch over de maatregel. De zorgen en kritiek gaan onder andere over:

- De haalbaarheid van de nul-emissiezone, vooral op basis van de financiële gevolgen voor indieners.
- De beschikbaarheid van nul-emissie voertuigen en laadpalen.
- De wettelijke bepalingen, de landelijke vrijstellingen, de beschikbaarheid van subsidies.
- Het voorgenomen beleid voor ontheffingen.
- De onderbouwing, redelijkheid en belangenafweging van de maatregel, flankerende maatregelen en andere luchtvervuilende partijen.

Meerjarig perspectief bieden

Het college heeft aandacht voor de zorgen en kritiek. Er zijn aanpassingen gedaan in het definitieve verkeersbesluit en bijbehorende beleidsregels nul-emissiezone Gouda 2025. Zo hebben de ingediende zienswijzen bijvoorbeeld inzicht gegeven in wanneer lokale ontheffingen toegepast moeten worden. Netcongestie is zo'n geval, maar bijvoorbeeld ook in het geval van een naderende pensioenleeftijd van een ondernemer en naderende oldtimerleeftijd van het voertuig. Binnen de zogenoemde hardheidsclausule bestaat bovendien de mogelijkheid om een ontheffing voor meerdere jaren te verlenen. Op basis van individuele situaties van bijvoorbeeld de ambulante handel of

dienstverleners, kan daardoor een meerjarig perspectief geboden worden aan ondernemers. Daarnaast wordt vanuit de regionale samenwerking tussen Gouda, Leiden, Delft en Alphen aan den Rijn (ZE4) nog onderzocht of een afgegeven lokale ontheffing in één van de steden ook geldig kan zijn in de andere steden.

Verder zijn op basis van de zienswijzen flankerende maatregelen geconcretiseerd en geprioriteerd. In overleg met ondernemers worden de maatregelen de komende tijd nog verder uitgewerkt en ingevoerd. Er zijn diverse gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers uit de stad over de samenstelling van het flankerend pakket en er is overleg geweest met de ambulante handel. De komende tijd worden deze overleggen vervolgd. Daarbij is aandacht voor het bieden van de juiste ondersteuning door middel van maatwerk oplossingen. Bovendien is er aandacht voor het bieden van perspectief, zodat ondernemers niet alleen per 1-1-2025 nog de binnenstad in mogen rijden maar ook in de jaren erna wanneer nieuwe stappen gezet worden. Er worden dan ook diverse acties ondernomen om ondernemers en belanghebbenden zo goed mogelijk voor te bereiden op de stapsgewijze invoering van de nul-emissiezone, zoals:

- Het flankerend pakket aan maatregelen wordt verder uitgewerkt en geïmplementeerd, waarmee de gemeente Gouda ondernemers helpt om de transitie naar slimmere en schonere logistiek te maken.
- Er wordt een brief verstuurd aan alle voertuigeigenaren met informatie over de nul-emissiezone, door zowel het RDW (meer algemeen) als door de gemeente zelf (met bijvoorbeeld ook aandacht voor de flankerende maatregelen en maatwerkopties).
- Ook in de tweede helft van 2024 zullen eigenaren van bestel- en vrachtvoertuigen in Gouda, maar ook bewoners van de binnenstad, intensief geïnformeerd worden over de nul-emissiezone. Gratis advies door een logistiek makelaar blijft mogelijk voor iedere ondernemer en ook worden ondernemers door de logistiek makelaar proactief benaderd. Met in eerste instantie focus op ondernemers die mogelijk per 1-1-2025 niet meer de binnenstad in mogen.
- In september wordt een nieuwe bijeenkomst georganiseerd voor ondernemers, waarin we ingaan op de stand van zaken en alle mogelijkheden die er zijn.
- Dit is allemaal onderdeel van een uitgebreidere communicatieplan, met als doel om zoveel mogelijk ondernemers op de hoogte te stellen en op weg te helpen.
- Daarnaast zullen in de eerste 4 maanden na invoering alleen waarschuwingen gestuurd worden, zodat de eigenaren van bestel- en vrachtauto's kunnen wennen aan de nieuwe toegangseisen. Deze periode wordt gebruikt voor een nulmeting. Ook zal er duidelijke bebording geplaatst worden.

De komende tijd ligt de focus op het gesprek met de Goudse ondernemers om hen te informeren over de mogelijkheden richting emissieloos vervoer en om te bekijken wat voor hen aanvullend nodig is om daar te komen. Dit om een zachte landing van de zone te waarborgen.

Op basis van diverse kentekenanalyses is de verwachting dat tenminste 75% van de logistieke voertuigen per 1-1-2025 de zone in mogen rijden zonder daarvoor iets te hoeven regelen (deze voertuigen vallen onder de overgangsregeling of onder een vrijstelling). De rest kan mogelijk alsnog ontheffing krijgen met een aanvraag via het Centraal Loket. Ook belicht de gemeente Gouda het flankerende pakket. Bijvoorbeeld ten aanzien van algemene maatregelen zoals het mogelijk maken van een zakelijke lening via het Goudse duurzaamheidsfonds, het ontwikkelen van een volwaardige stadshub en het vergroten van deelvervoer mogelijkheden. Maar ook met maatregelen voor specifieke doelgroepen. Bijvoorbeeld voor de ambulante handel door schaarse vergunningen voor tenminste 15 jaar te verlenen (aanzienlijk langer dan het landelijke advies). Daarmee creëren we een stabiel ondernemersklimaat, zodat investeren in emissieloos vervoer beter mogelijk wordt gemaakt.

Kanttekeningen bij het definitieve verkeersbesluit

Er is een aantal kanttekeningen te maken bij het genomen collegebesluit, samengevat:

- In de koers van de landelijke coalitie in wording wordt bezien of invoering van de zone uitgesteld kan worden
- Er wordt opgeroepen om generieke ontheffingen te verlenen (bijvoorbeeld door ambulante handel)
- Ondernemers moeten legeskosten betalen bij het Centraal Loket voor het verkrijgen van ontheffingen

- Er zijn praktische bezwaren op het gebied van laden en rijden
- Gouda draagt bevoegdheden over ten behoeve van het Centraal Loket
- Er moet bij de uitvoering goed gekeken worden naar de samenhang met het Verkeerscirculatieplan en specifiek de nota grote en zware voertuigen

Het stapsgewijs invoeren van de nul-emissiezone betreft een gemeentelijk mandaat. Het college is van mening dat invoering op een verantwoorde manier mogelijk is, mede omdat:

- Er een lange en uitgebreide voorbereiding is geweest.
- De invoering in stappen gaat.
- Het merendeel van de huidige voertuigen daardoor bij start nog naar binnen mag.
- Veel ondernemers al hebben geïnvesteerd in schonere voertuigen en/of daarmee bezig zijn.
- Gouda in staat is om maatwerk te leveren aan ondernemers in de transitie naar emissieloos vervoer. Er is aandacht voor de individuele situatie van de ondernemer en binnen een breed pakket aan maatregelen en opties wordt samen met de ondernemer het beste transitiepad bepaald.
- Ondernemers die de stap naar emissieloos vervoer niet kunnen maken worden geholpen met het verkrijgen van de juiste ontheffing.
- Vanuit het flankerend pakket worden ook alternatieve mogelijkheden geboden en ontwikkelt, zoals distributie via een stadshub.
- Netcongestie in Gouda een beperkt probleem is dat met name in Gouda Noord speelt.

De invoering van de emissiezone heeft als doel om stapsgewijs toe te werken naar nul-emissie logistiek in 2030. Het zorgt ervoor dat ondernemers nadenken over hun vervoer en hoe ze dat slimmer en schoner kunnen gaan inrichten. De gemeente Gouda ondersteunt daarin, zodat de transitie mogelijk wordt gemaakt en tegelijkertijd betrokken ondernemers nog steeds op een goede manier in de binnenstad van Gouda kunnen ondernemen. Doordat een compleet pakket geboden wordt, is het niet nodig om verdere uitzonderingen en afwijkingen in Gouda te hanteren. Er wordt goed samengewerkt met gemeenten die ook een nul-emissie zone gaan invoeren, zowel in de regio (met Leiden, Delft en Alphen aan den Rijn) als landelijk. Daarbij wordt zoveel als mogelijk vastgehouden aan dezelfde lijn, waardoor duidelijkheid geboden wordt voor ondernemers in de regio en in heel Nederland.

Evalueren invoeren nul-emissie zone

Er wordt een monitorings- en evaluatieplan opgesteld in samenhang met het Verkeerscirculatieplan. In het monitorings- en evaluatieplan zal onder meer gekeken worden naar het aandeel nul-emissievoertuigen dat de zone inrijdt en naar de reductie van de uitstoot van CO₂- en luchtverontreinigende stoffen. Zodra de camera's geïnstalleerd zijn, wordt een nulmeting uitgevoerd die de basis is voor verdere monitoring en evaluatie. Ook wordt gekeken naar het aantal gemaakte bewegingen; het college vindt naast schonere verplaatsingen het ook van belang om te sturen op minder bewegingen in de binnenstad. En daarmee de leefbaarheid in de binnenstad nog verder te vergroten. In de verschillende stappen wordt bezien of het ingevoerde beleid volstaat of dat er nog lokale bijsturing nodig is. Zodat alle betrokken ondernemers die in de Goudse binnenstad willen blijven ondernemen dat nog steeds kunnen doen. Tot slot zal de gemeente actief participeren in landelijke gremia zodat snel geacteerd kan worden op nieuwe ontwikkelingen.

Informatie raad

1 juli wordt wijziging van de legesverordening voorgelegd ten behoeve van de ontheffingen via het Centraal Loket. Het college komt bij de raad terug met informatie over de voortgang van de flankerende maatregelen (verwachting najaar 2024). Ook worden er besluiten gevraagd ten aanzien van specifieke flankerende maatregelen. Besluiten van het college worden bekend gemaakt via een raadsmemo (bijvoorbeeld standplaatsvergunning voor de markt), andere besluiten komen rechtstreeks in de raad (bijvoorbeeld aanpassing van de verordening duurzaamheidsfonds Gouda, te verwachten in het najaar van 2024).